Warszawa, dnia 5 stycznia 2015 r.

Rekomendowane przez Narodowy Bank Polski standardy postępowania z banknotami w obrocie gotówkowym

Narodowy Bank Polski uważa za konieczne, aby banknoty wprowadzane powtórnie do obrotu gotówkowego spełniały odpowiednie standardy jakości obiegowej.

Weryfikacja jakości obiegowej i autentyczności banknotów, przyjmowanych i wprowadzanych ponownie do obrotu gotówkowego, może być przeprowadzona przy wykorzystaniu urządzeń do obsługi banknotów albo ręcznie przez wykwalifikowany personel, tj. pracowników zajmujących się obsługą gotówki, którzy posiadają znajomość zabezpieczeń banknotów (określonych i podanych do wiadomości przez NBP) i umiejętność ich weryfikowania oraz znają kryteria sortowania.

Banknoty, które nie zostały uznane za autentyczne w wyniku przeliczania i sortowania przez urządzenia lub w wyniku ręcznej weryfikacji autentyczności przeprowadzonej przez wykwalifikowany personel, są zatrzymywane oraz przekazywane niezwłocznie do właściwej terytorialnie jednostki Policji, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Niezbędne jest, aby urządzenia do obsługi banknotów, służące sprawdzaniu autentyczności lub jakości obiegowej banknotów, były poddawane testom mającym potwierdzić zdolność urządzenia do wykrywania fałszywych banknotów oraz identyfikacji banknotów nienadających się do obiegu.

Mając na uwadze powyższe uwarunkowania, określone zostały rekomendowane standardy postępowania z banknotami w obrocie gotówkowym, tj.:

1) minimalne kryteria dla maszynowego sprawdzania jakości obiegowej banknotów (standard 1);
2) minimalne kryteria dla ręcznego sprawdzania jakości obiegowej banknotów (standard 2);
3) ogólne wymogi techniczne urządzeń do obsługi banknotów (standard 3);
4) klasyfikacja i postępowanie z banknotami przeliczanymi lub sortowanymi przez urządzenia obsługiwane przez klienta (standard 4);
5) klasyfikacja i postępowanie z banknotami przeliczanymi lub sortowanymi przez urządzenia obsługiwane przez wykwalifikowany personel (standard 5).

Przekazując niniejsze standardy NBP deklaruje jednocześnie, że będzie wspierał rynek obrotu gotówkowego poprzez przeprowadzanie szkoleń oraz umożliwianie producentom i serwisantom urządzeń dostępu do banknotów oraz do określonych informacji, w ustalonych przez NBP terminach i na ustalonych przez NBP zasadach. Producentom i serwisantom urządzeń udostępniane będą informacje dotyczące banknotów oraz ich zabezpieczeń do odczytu maszynowego oraz zagrożeń fałszerstwami. Ponadto NBP umożliwi dostęp do zestawów banknotów niezbędnych do przeprowadzenia adaptacji oraz

testów urządzeń, w celu umożliwienia konstruowania i adaptacji tych urządzeń w taki sposób, aby były one w stanie spełnić wymagania w odniesieniu do nowej emisji banknotów przed i po jej wprowadzeniu do obrotu oraz umożliwi dostęp do fałszywych banknotów w celu wykonania testów.

Informacje dotyczące banknotów oraz ich zabezpieczeń zamieszczane będą na stronie internetowej NBP (www.nbp.pl) oraz udostępniane w trakcie szkoleń przeprowadzanych przez NBP.

NBP przedkłada niniejsze standardy w celu umożliwienia rynkowi stopniowego dostosowania się do nowych rozwiązań przed ich przyjęciem w ramach obowiązującego prawa (założenia do projektu ustawy o zmianie ustawy o Narodowym Banku Polskim, dotyczące omawianych zagadnień, zostały przyjęte przez Radę Ministrów w dniu 17 czerwca 2014 r.).

STANDARD 1
MINIMALNE KRYTERIA DLA MASZYNOWEGO SPRAWDZANIA JAKOŚCI OBIEGOWEJ BANKNOTÓW

W trakcie sprawdzania jakości obiegowej za nienadające się do obiegu należałoby uznać banknoty z uszkodzeniami, dla których określono wymogi jakości obiegowej w poniższej tabeli.

Tabela 1. Wykaz kryteriów sortowania dla maszynowego sortowania banknotów według jakości obiegowej

	Uszkodzenie	Opis
1.	Zabrudzenie	Ogólne zabrudzenie całej powierzchni banknotu
2.	Plama	Koncentracja brudu w określonym miejscu na powierzchni banknotu
3.	Napis, nadruk, rysunek	Dodany rysunek, napis lub inny znak napisany bądź w jakikolwiek inny sposób naniesiony na banknot
4.	Odbarwienie	Odbarwienia części lub całości banknotu, np. banknot uprany
5.	Rozdarcie	Nie wymaga wyjaśnienia
6.	Dziura	Nie wymaga wyjaśnienia
7.	Ubytek powierzchni	Banknot niekompletny; brak części banknotu wzdłuż co najmniej jednego brzegu (w odróżnieniu od banknotu dziurawego)
8.	Podklejenie	Części tego samego lub większej liczby banknotów sklejone taśmą, klejem lub w inny sposób
9.	Zagniecenia	Wielokrotne zagniecenia
10.	Wiotkość	Pogorszenie struktury papieru skutkujące wyraźnym brakiem sztywności
11.	Zagięcia	Nie wymaga wyjaśnienia
12.	Zagięte rogi banknotu	Nie wymaga wyjaśnienia

Dodatkowe informacje dotyczące kryteriów sortowania (wizerunki banknotów prezentują przykładowe rodzaje i wielkości uszkodzeń):

1. Zabrudzenie

Zabrudzenia banknotów zwiększają ich gęstość optyczną. Poniższa tabela określa maksymalny poziom zwiększenia gęstości banknotów, w porównaniu do nowych banknotów, który pozwala na uznanie banknotów za nadające się do obiegu:

Poziomy gęstości optycznej dla banknotów emisji 2012 r.*

Wartość nominalna	Maksymalny poziom zwiększenia gęstości optycznej w porównaniu do nowego banknotu	Filtr
10 zł	0,07	magenta
20 zł	0,07	magenta
50 zł	0,07	magenta
100 zł	0,07	magenta

* Przykładowe wizualizacje banknotów (emisji 1994 r.) nadających oraz nienadających się do obiegu ze względu na zabrudzenia, zawiera standard 2.

Zwiększenie gęstości optycznej banknotu wyliczane jest w oparciu o wyższą z dwóch wartości średnich arytmetycznych z pomiarów wykonanych w co najmniej 4 punktach na niezadrukowanej powierzchni banknotu poza wizerunkiem znaku wodnego, oddzielnie na każdej stronie banknotu. Banknoty niespełniające powyższych wymogów nie nadają się do obiegu.

2. Plama

Nie nadają się do obiegu banknoty z koncentracją brudu na powierzchni banknotu pokrywającą obszar co najmniej 9 mm na 9 mm na niezadrukowanej powierzchni banknotu lub co najmniej 15 mm na 15 mm na zadrukowanej powierzchni banknotu.

3. Napis, nadruk, rysunek

Sortowanie według tego kryterium (w zakresie wykrywania napisów, nadruków oraz rysunków) nie jest obowiązkowe.

4. Odbarwienie

Odbarwienia mogą wystąpić na przykład w wypadku wyprania banknotu lub poddania go działaniu agresywnych substancji chemicznych. Tego rodzaju banknoty nienadające się do obiegu mogą zostać wykryte przez czujniki elementów graficznych lub czujniki ultrafioletu.

5. Rozdarcie

Banknoty o rozdarciach, które są „otwarte" i znajdują się całkowicie lub częściowo poza obszarem działania elementów urządzenia odpowiedzialnych za transport mechaniczny, nie nadają się do obiegu, jeżeli rozdarcia są większe, niż wskazane poniżej.

Rozdarcie

Kierunek	Szerokość	Długość
Pionowy	4 mm	8 mm
Poziomy	4 mm	15 mm
Ukośny	4 mm	18 mm *)

*) *Pomiaru dokonuje się, wyznaczając prostą od końca rozdarcia do tego brzegu banknotu, przy którym znajduje się początek rozdarcia (rzut prostokątny), a nie mierząc długość samego rozdarcia.*

6. Dziura

Banknoty z dziurami, które znajdują się całkowicie lub częściowo poza obszarem działania elementów urządzenia odpowiedzialnych za transport mechaniczny nie nadają się do obiegu, jeżeli powierzchnia dziury jest większa niż 10 mm².

7. Ubytek

Banknoty o długości zmniejszonej o 6 mm lub więcej lub o szerokości zmniejszonej o 5 mm lub więcej nie nadają się do obiegu. Wszystkie pomiary odnoszą się do nominalnej długości i szerokości banknotów.

8. Podklejenie

Banknot z taśmą klejącą zakrywającą powierzchnię o wymiarach większych niż 10 mm na 40 mm i grubszą niż 50 μm nie nadaje się do obiegu.

9. Zagniecenia

Pogniecione banknoty można zwykle rozpoznać na podstawie zmniejszonego współczynnika odbicia lub zmniejszonej sztywności papieru. Sortowanie według tego kryterium nie jest obowiązkowe.

10. Wiotkość

Banknoty o bardzo niskiej sztywności powinny być sortowane jako nienadające się do obiegu. Ponieważ wiotkość zazwyczaj łączy się z zabrudzeniem, wiotkie banknoty zazwyczaj są wykrywane również przez czujniki zabrudzeń. Sortowanie według tego kryterium nie jest obowiązkowe.

11. Zagięcia

Banknoty z zagięciami mogą być wykryte przez czujniki sprawdzające wielkość banknotu, z uwagi na ich mniejszą długość lub szerokość. Mogą również zostać wykryte przez czujniki grubości. Ze względu na ograniczenia techniczne, za banknoty nienadające się do obiegu uznane będą jednak tylko banknoty z zagięciami spełniającymi kryteria przewidziane dla uszkodzeń, tj. zagięcia powodujące zmniejszenie długości banknotu o ponad 6 mm lub szerokości banknotu o ponad 5 mm.

12. Zagięte rogi banknotu

Nie nadaje się do obiegu banknot z zagiętymi rogami o obszarze większym niż 220 mm² i minimalnej długości krótszej krawędzi rogu przekraczającej 15 mm.

STANDARD 2
MINIMALNE KRYTERIA DLA RĘCZNEGO SPRAWDZANIA JAKOŚCI OBIEGOWEJ BANKNOTÓW

W trakcie sprawdzania jakości obiegowej przez wykwalifikowany personel, za nienadające się do obiegu należałoby uznać banknoty uszkodzone w którykolwiek ze sposobów określonych w poniższej tabeli lub z wyraźnym uszkodzeniem jednego z rozpoznawalnych zabezpieczeń. Zagięte banknoty oraz banknoty z zagiętymi rogami odzyskują zdatność do obiegu przez odgięcie zagiętych części. Sprawdzanie jakości obiegowej przeprowadza się w drodze oceny wzrokowej poszczególnych banknotów, bez potrzeby stosowania specjalnego sprzętu.

Wykaz kryteriów sortowania dla ręcznego sprawdzania jakości obiegowej banknotów

	Uszkodzenie	Opis
1.	Zabrudzenie	Dostrzegalne wzrokowo zabrudzenie powierzchni banknotu
2.	Plama	Dostrzegalna wzrokowo koncentracja brudu w określonym miejscu na powierzchni banknotu
3.	Napis, nadruk, rysunek	Dostrzegalny wzrokowo dodany rysunek, napis lub inny znak napisany bądź w jakikolwiek inny sposób naniesiony na banknot
4.	Odbarwienie	Dostrzegalne wzrokowo odbarwienia części lub całości banknotu, np. banknot uprany
5.	Rozdarcie	Banknot posiadający co najmniej jedno rozdarcie przy krawędzi
6.	Dziura	Banknot z przynajmniej jedną dostrzegalną wzrokowo dziurą
7.	Ubytek	Brak części banknotu wzdłuż co najmniej jednej krawędzi (w odróżnieniu od dziur), np. banknot z oderwanym rogiem
8.	Podklejenie	Części jednego lub większej liczby banknotów połączone taśmą, klejem lub w inny sposób
9.	Zagniecenia	Banknot z wielokrotnymi zagnieceniami na powierzchni całego banknotu, które znacząco wpływają na jego wygląd
10.	Wiotkość	Banknot o strukturze papieru pogorszonej w sposób powodujący wyraźny brak sztywności
11.	Banknot z zagięciami	Banknot, który jest zagięty, w tym banknoty, które nie mogą być wyprostowane
12.	Zagięte rogi banknotu	Banknot z przynajmniej jednym wyraźnie zagiętym rogiem

WIZUALIZACJE ZABRUDZEŃ BANKNOTÓW EMISJI 1994 r.

W każdym zestawie wizerunków dla nominału, banknoty 1 i 2 prezentują banknoty nadające się do obiegu, banknot 3 „graniczny" nadający się do obiegu oraz banknoty 4 i 5 nienadające się do obiegu.

Nominał 10 zł

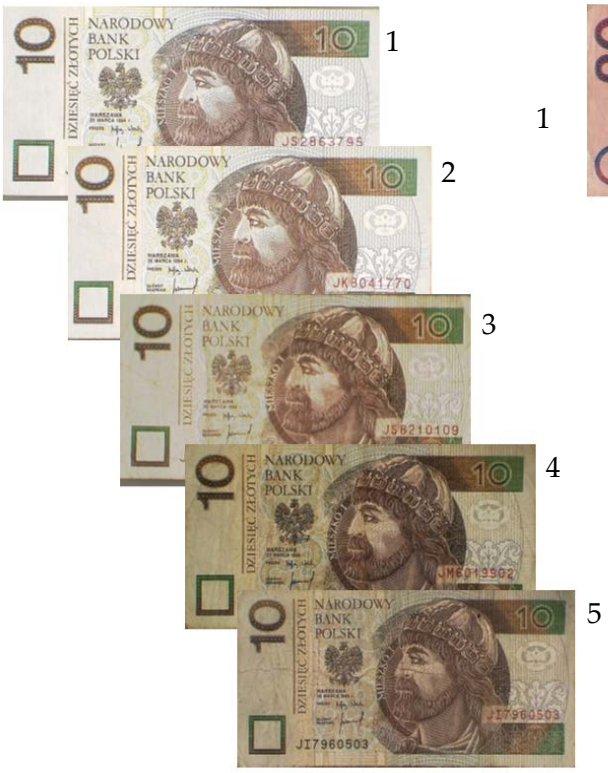

Nominał 20 zł

Nominał 50 zł

Nominał 100 zł

Nominał 200 zł

STANDARD 3
OGÓLNE WYMOGI TECHNICZNE URZĄDZEŃ DO OBSŁUGI BANKNOTÓW

Za urządzenie do obsługi banknotów można uznać urządzenie służące sprawdzaniu autentyczności lub jakości obiegowej banknotów, dla którego wymagania zostały określone w poniższych tabelach.

Urządzenia do obsługi banknotów dzielą się na urządzenia obsługiwane przez klienta i urządzenia obsługiwane przez personel.

Tabela 1. Urządzenia obsługiwane przez klienta

A. Urządzenia obsługiwane przez klienta, w których deponowana jest gotówka, zapewniające identyfikację klienta.

1.	Urządzenia do przyjmowania banknotów z funkcją weryfikacji autentyczności - wpłatomaty	Urządzenia do przyjmowania banknotów z funkcją sprawdzania autentyczności umożliwiają klientom wpłatę banknotów na rachunek bankowy przy użyciu karty płatniczej lub innych środków, nie posiadają jednak żadnych funkcji pozwalających na wypłacanie gotówki. Urządzenia te weryfikują banknoty pod względem autentyczności oraz umożliwiają ustalenie tożsamości klienta; weryfikacja jakości obiegowej jest opcjonalna.
2.	Urządzenia do przyjmowania i wydawania banknotów, pracujące w obiegu zamkniętym – recyklery	Urządzenia do przyjmowania i wydawania banknotów, pracujące w obiegu zamkniętym, umożliwiają klientom wpłatę banknotów na rachunek bankowy oraz wypłatę banknotów z rachunków bankowych przy użyciu karty płatniczej lub innych środków. Urządzenia te sprawdzają autentyczność oraz jakość obiegową banknotów, jak również umożliwiają ustalenie tożsamości klienta. Do wypłat gotówki urządzenia te mogą wykorzystywać autentyczne i nadające się do obiegu banknoty, które zostały wpłacone przez innych klientów podczas poprzednich transakcji.
3.	Urządzenia do przyjmowania i wydawania banknotów	Urządzenia do przyjmowania i wydawania banknotów, niepracujące w obiegu zamkniętym, umożliwiają klientom wpłatę banknotów na rachunki bankowe oraz wypłatę banknotów z rachunków bankowych przy użyciu karty płatniczej lub innych środków. Urządzenia te weryfikują banknoty pod względem autentyczności oraz umożliwiają ustalenie tożsamości klienta; weryfikacja jakości obiegowej jest opcjonalna. Do wypłat gotówki urządzenia te nie wykorzystują banknotów, które zostały wpłacone przez innych klientów podczas poprzednich transakcji, lecz jedynie banknoty, które zostały w nich umieszczone oddzielnie.

B. **Pozostałe urządzenia obsługiwane przez klienta, nieidentyfikujące klienta**

1.	Urządzenia do przyjmowania i wydawania banknotów z funkcją weryfikacji autentyczności i jakości obiegowej	Urządzenia do przyjmowania i wydawania banknotów, które weryfikują autentyczność i jakość obiegową banknotów przed wypłaceniem ich klientom (automatyczne kasy, automaty do sprzedaży itp.).

Tabela 2. Urządzenia obsługiwane przez personel

1.	Sortery	Sortery weryfikują autentyczność i jakość obiegową banknotów
2.	Urządzenia do sprawdzania autentyczności banknotów	Urządzenia do sprawdzania autentyczności banknotów weryfikują autentyczność banknotów
3.	Urządzenia kasjerskie z funkcją sprawdzania autentyczności i jakości obiegowej banknotów	Urządzenia kasjerskie z funkcją sprawdzania autentyczności i jakości obiegowej banknotów są obsługiwanymi przez podmioty zajmujące się obsługą gotówki urządzeniami do przyjmowania i wydawania banknotów, pracującymi w obiegu zamkniętym, które weryfikują banknoty pod względem autentyczności i jakości obiegowej. Do wypłat gotówki urządzenia te mogą wykorzystywać autentyczne banknoty, które zostały wpłacone przez innych klientów podczas poprzednich transakcji. Dodatkowo przechowują one banknoty w bezpieczny sposób, jak również umożliwiają podmiotom zajmującym się obsługą gotówki uznawanie lub obciążanie rachunków bankowych klientów.
4.	Urządzenia kasjerskie z funkcją sprawdzania autentyczności banknotów	Urządzenia kasjerskie z funkcją sprawdzania autentyczności banknotów są urządzeniami obsługiwanymi przez podmioty zajmujące się obsługą gotówki, które weryfikują banknoty pod względem autentyczności. Dodatkowo urządzenia te przechowują banknoty w bezpieczny sposób, jak również umożliwiają podmiotom zajmującym się obsługą gotówki uznawanie lub obciążanie rachunków bankowych klientów.

STANDARD 4
KLASYFIKACJA I POSTĘPOWANIE Z BANKNOTAMI PRZELICZANYMI LUB SORTOWANYMI PRZEZ URZĄDZENIA OBSŁUGIWANE PRZEZ KLIENTA

Banknoty podlegają zaklasyfikowaniu do jednej z następujących kategorii oraz fizycznemu rozdzieleniu według kategorii. Urządzenia, które nie weryfikują banknotów pod względem jakości obiegowej, nie muszą dokonywać rozróżnienia pomiędzy kategoriami banknotów 4a i 4b.

Tabela 1. Klasyfikacja i postępowanie z banknotami przeliczanymi lub sortowanymi przez urządzenia obsługiwane przez klienta, do których wpłacana jest gotówka, w połączeniu z identyfikacją klienta

L.p.	Kategoria	Charakterystyka	Postępowanie z banknotami przeliczanymi lub sortowanymi przez urządzenia
1.	Przedmioty nierozpoznane jako banknoty polskie	Nierozpoznane jako banknoty ze względu na którąkolwiek z następujących cech: - banknoty inne niż banknoty polskie, - przedmioty podobne do banknotów polskich (błędny wizerunek lub format), - duży zagięty róg (rogi) lub brakująca część (części), - błąd urządzenia w zakresie pobrania lub transportu.	Zwrot przez urządzenie przedmiotu klientowi.
2.	Banknoty budzące wątpliwości co do autentyczności	Rozpoznany wizerunek i format, ale co najmniej jedna ze sprawdzanych przez urządzenie cech umożliwiających potwierdzenie autentyczności nie jest wykryta bądź w sposób oczywisty nie spełnia zadanych parametrów.	Zatrzymanie przez urządzenie. Niezwłoczne przekazanie do właściwej terytorialnie jednostki Policji zgodnie z obowiązującymi przepisami. Nie należy dokonywać uznania rachunku klienta. Należy przechowywać dane klienta.
3.	Banknoty o niepotwierdzonej autentyczności	Rozpoznany wizerunek i format, ale nie wszystkie cechy umożliwiające potwierdzenie autentyczności zostały sprawdzone przez urządzenie ze względu na odchylenia od zadanej jakości lub tolerancji. W większości przypadków są to banknoty nienadające się do obiegu.	Weryfikacja autentyczności przez wykwalifikowany personel. Po potwierdzeniu autentyczności można uznać rachunek klienta. Nie można ponownie wprowadzić do obrotu - banknoty podlegają zwrotowi do NBP. Po uznaniu przez personel banknotów za budzące wątpliwości co do autentyczności, zgodnie z obowiązującymi przepisami banknoty niezwłocznie przekazuje się do właściwej terytorialnie jednostki

			Policji. Nie należy dokonywać uznania rachunku klienta. Należy przechowywać dane klienta.
4a.	Banknoty rozpoznane jako autentyczne i nadające się do obiegu	Wszystkie testy autentyczności i jakości obiegowej wykonywane przez urządzenie dały wynik pozytywny.	Można powtórnie wprowadzić do obrotu. Można uznać rachunek klienta.
4b.	Banknoty rozpoznane jako autentyczne, ale nienadające się do obiegu	Wszystkie testy autentyczności wykonywane przez urządzenie dały wynik pozytywny. Przynajmniej jeden test jakości obiegowej dał wynik negatywny.	Nie można ponownie wprowadzić do obrotu, banknoty podlegają zwrotowi do NBP. Można uznać rachunek klienta.

Szczegółowe zasady odnoszące się do tabeli 1.
Banknoty kategorii 2 i 3 nie są zwracane klientowi przez urządzenie w przypadku, gdy urządzenie pozwala na anulowanie wpłaty. W przypadku anulowania transakcji zatrzymane banknoty mogą być tymczasowo składowane w przeznaczonej do tego celu części urządzenia.

Tabela 2. Klasyfikacja i postępowanie z banknotami przeliczanymi lub sortowanymi przez inne urządzenia obsługiwane przez klienta, do których wpłacana jest gotówka, bez identyfikacji klienta

	Kategoria	Charakterystyka	Postępowanie z banknotami przeliczanymi lub sortowanymi przez urządzenia
1.	Przedmioty nierozpoznane jako banknoty polskie	Nierozpoznane jako banknoty ze względu na którąkolwiek z następujących cech: - banknoty nieobsługiwane przez dane urządzenie, - banknoty inne niż banknoty polskie, - przedmioty podobne do banknotów polskich, - błędny wizerunek lub format, - duży zagięty róg (rogi) lub brakująca część (części), - błąd urządzenia w zakresie pobrania lub transportu.	Zwrot przedmiotu przez urządzenie klientowi.
2.	Banknoty budzące wątpliwości co do autentyczności	Rozpoznany wizerunek i format, ale co najmniej jedna ze sprawdzanych przez urządzenie cech umożliwiających potwierdzenie autentyczności nie jest wykryta bądź nie spełnia zadanych parametrów.	Zwrot banknotu przez urządzenie klientowi.
3.	Banknoty o niepotwierdzonej autentyczności	Rozpoznany wizerunek i format, ale nie wszystkie cechy umożliwiające potwierdzenie	Zwrot banknotu przez urządzenie klientowi.

		autentyczności zostały sprawdzone przez urządzenie ze względu na odchylenia od zadanej jakości lub tolerancji. W większości przypadków są to banknoty nienadające się do obiegu.	
4a.	Banknoty rozpoznane jako autentyczne i nadające się do obiegu	Wszystkie testy autentyczności i jakości obiegowej wykonywane przez urządzenie dały wynik pozytywny.	Można wypłacić kolejnemu klientowi.
4b.	Banknoty rozpoznane jako autentyczne, ale nienadające się do obiegu	Wszystkie testy autentyczności wykonywane przez urządzenie dały wynik pozytywny. Przynajmniej jeden test jakości obiegowej dał wynik negatywny.	Nie można wypłacić kolejnemu klientowi, banknoty podlegają zwrotowi do NBP.

Szczegółowe zasady odnoszące się do tabeli 2
Banknoty kategorii 2 i 3 są zwracane klientowi (nieprzyjmowane przez urządzenie jako zapłata), ponieważ nie można zidentyfikować klienta ani w przypadku gdy banknot jest falsyfikatem, co nie daje możliwości rozpoczęcia postępowania, ani nie pozwala na zwrócenie klientowi równowartości w przypadku, gdy banknot okaże się autentyczny. Jeżeli urządzenie zainstalowane jest w placówce handlowej, personel może zatrzymać zwracany banknot na podstawie odrębnych przepisów.

STANDARD 5
KLASYFIKACJA I POSTĘPOWANIE Z BANKNOTAMI PRZELICZANYMI LUB SORTOWANYMI PRZEZ URZĄDZENIA OBSŁUGIWANE PRZEZ WYKWALIFIKOWANY PERSONEL

Banknoty podlegają zaklasyfikowaniu do jednej z kategorii wskazanych w tabeli 1. Banknoty kategorii 4a i 4b podlegają fizycznemu oddzieleniu od banknotów kategorii 1, 2 i 3. Urządzenia, które nie weryfikują banknotów pod względem jakości obiegowej, nie muszą dokonywać rozróżnienia pomiędzy banknotami kategorii 4a i 4b.

Tabela 1. Klasyfikacja i postępowanie z banknotami przeliczanymi lub sortowanymi przez urządzenia obsługiwane przez wykwalifikowany personel

	Kategoria	Charakterystyka	Postępowanie z banknotami przeliczanymi lub sortowanymi przez urządzenia
1.	Przedmioty nierozpoznane jako banknoty	Nierozpoznane jako banknoty ze względu na którąkolwiek z następujących cech: - banknoty nieobsługiwane przez dane urządzenie, - banknoty inne niż banknoty polskie, - przedmioty podobne do banknotów polskich, - błędny wizerunek lub format, - duży zagięty róg (rogi) lub brakująca część (części), - błąd urządzenia w zakresie pobrania lub transportu.	Zwrot przez urządzenie operatorowi do dalszej oceny i postępowania. Po wizualnej ocenie dokonanej przez wykwalifikowany personel banknoty mogą być zwrócone klientowi przez podmiot zajmujący się obsługą gotówki.
2.	Banknoty budzące wątpliwości co do autentyczności	Rozpoznany wizerunek i format, ale co najmniej jedna ze sprawdzanych przez urządzenie cech umożliwiających potwierdzenie autentyczności nie jest wykryta bądź nie spełnia zadanych parametrów.	Zwrot przez urządzenie operatorowi do dalszego postępowania. Po uznaniu banknotów za budzące wątpliwości co do autentyczności przez operatora, zgodnie z obowiązującymi przepisami banknoty niezwłocznie przekazuje do właściwej terytorialnie jednostki Policji.
3.	Banknoty o niepotwierdzonej autentyczności	Rozpoznany wizerunek i format, ale nie wszystkie cechy umożliwiające potwierdzenie autentyczności zostały sprawdzone przez urządzenie ze względu na odchylenia od zadanej jakości lub tolerancji. W	Zwrot przez urządzenie operatorowi do dalszego postępowania. Po uznaniu banknotów za budzące wątpliwości co do autentyczności przez operatora, zgodnie z obowiązującymi przepisami

		większości przypadków są to banknoty nienadające się do obiegu.	banknoty niezwłocznie przekazuje się do właściwej terytorialnie jednostki Policji.
4a.	Banknoty rozpoznane jako autentyczne i nadające się do obiegu	Wszystkie testy autentyczności i jakości obiegowej wykonywane przez urządzenie dały wynik pozytywny.	Można powtórnie wprowadzić do obrotu. Uznanie rachunku klienta.
4b.	Banknoty rozpoznane jako autentyczne, ale nienadające się do obiegu	Wszystkie testy autentyczności wykonywane przez urządzenie dały wynik pozytywny. Przynajmniej jeden test jakości obiegowej dał wynik negatywny.	Nie można powtórnie wprowadzić do obrotu, banknoty podlegają zwrotowi do NBP. Uznanie rachunku klienta.

Szczegółowe zasady klasyfikacji i sortowania dla niektórych urządzeń obsługiwanych przez personel.

1. Sortery klasyfikują i fizycznie sortują banknoty kategorii 1, 2 i 3 do jednej lub większej liczby kieszeni wyjściowych, a banknoty kategorii 4a i 4b do dwóch oddzielnych kieszeni wyjściowych, zgodnie ze standardem 3, przy czym w celu uniknięcia interwencji operatora urządzenia potrzebne są co najmniej trzy wydzielone kieszenie wyjściowe.
2. Sortery posiadające wyłącznie dwie wydzielone kieszenie wyjściowe mogą jednak sortować i klasyfikować banknoty, jeśli spełnione są poniższe wymagania:
   a) weryfikacja autentyczności i jakości obiegowej dokonywana jest w tym samym cyklu. W cyklu tym banknoty kategorii 4a muszą być oddzielone do jednej stacjonarnej kieszeni wyjściowej, podczas gdy banknoty pozostałych kategorii muszą zostać oddzielone do osobnej stacjonarnej kieszeni wyjściowej, która nie ma fizycznego kontaktu z banknotami kategorii 4a;
   b) jeśli w drugiej kieszeni wyjściowej stwierdzona zostanie obecność banknotu kategorii 1, 2 lub 3, operator musi dokonać powtórnego sortowania banknotów z drugiej kieszeni wyjściowej. W tym drugim cyklu banknoty kategorii 1, 2 i 3 oddziela się od banknotów kategorii 4b poprzez przeniesienie banknotów kategorii 1, 2 i 3 do wydzielonej kieszeni wyjściowej oraz traktuje zgodnie z treścią powyższej tabeli. Jako że urządzenie nie może fizycznie oddzielić banknotów kategorii 1, 2 i 3 poprzez ich przeniesienie do różnych kieszeni wyjściowych, należy je wszystkie uznać za banknoty kategorii 2 i tak je traktować.
3. Urządzenia do sprawdzania autentyczności banknotów klasyfikują i fizycznie sortują banknoty według kategorii 1, 2 i 3 do jednej kieszeni wyjściowej, a banknoty kategorii 4a i 4b do drugiej kieszeni, przy czym w celu uniknięcia interwencji operatora urządzenia potrzebne są co najmniej dwie wydzielone kieszenie wyjściowe.
4. Urządzenia do sprawdzania autentyczności banknotów posiadające wyłącznie jedną kieszeń wyjściową mogą jednak klasyfikować i sortować banknoty, jeśli spełnione są poniższe wymagania:
   a) za każdym razem, gdy stwierdzi się obecność banknotu kategorii 1, 2 lub 3, urządzenie musi natychmiast zatrzymać proces sortowania oraz zatrzymać ten banknot w położeniu uniemożliwiającym fizyczny kontakt ze zweryfikowanymi banknotami;
   b) wynik weryfikacji autentyczności dla każdego pojedynczego banknotu kategorii 1, 2 lub 3 musi być wskazany na wyświetlaczu. Jako że urządzenie nie może fizycznie oddzielić banknotów kategorii 1, 2 i 3 poprzez ich przeniesienie do różnych kieszeni wyjściowych, należy je wszystkie uznać za banknoty kategorii 2 i tak je traktować;
   c) przy zatrzymaniu sortowania urządzenie musi sprawdzić obecność banknotów kategorii 1, 2 i 3, przy czym wznowienie sortowania może nastąpić wyłącznie po fizycznym usunięciu banknotów kategorii 1, 2 i 3 przez operatora;
   d) przy każdym zatrzymaniu procesu sortowania operator może mieć dostęp do nie więcej niż jednego banknotu kategorii 1, 2 lub 3.